Projectplan Voorkomen Femicide

1. Aanleiding

In Motie M25-102 roept de raad het college op om vooruitlopend op landelijke financiering een plan van aanpak tegen femicide te ontwikkelen en te presenteren aan de raad, waarin gekeken kan worden naar reeds bestaande effectieve praktijken zoals Stichting Filomena in Rotterdam. De Raad vraagt om dit plan uiterlijk in Q3 2026 voor te leggen.

2. Context en kennis

Wat is femicide?

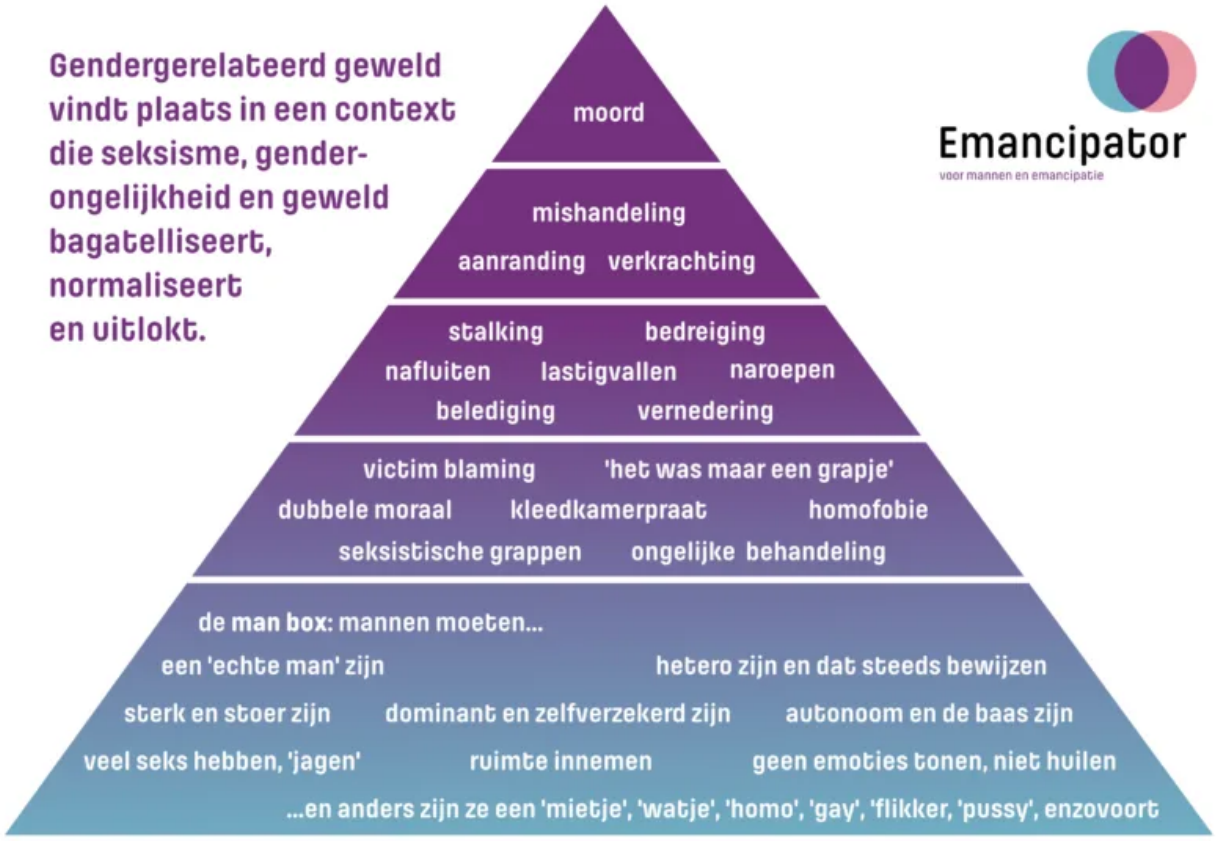
Femicide is dodelijk geweld tegen vrouwen en meisjes en komt in alle lagen en delen van de Nederlandse samenleving voor. Bij de meeste gevallen van moord en doodslag op vrouwen is de dader een (ex-) partner of familielid. Daarmee gaat er een ander mechanisme aan vooraf dan bij dodelijk geweld tegen mannen; hier is er vaak sprake van criminaliteit of georganiseerde misdaad. Dat maakt dat een andere aparte aanpak nodig is om femicide tegen te gaan.

Werkzame factoren bij het bestrijden van femicide

In Nederland worden jaarlijks duizenden vrouwen en meisjes slachtoffer van verschillende vormen van geweld. Dat varieert van straatintimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag tot geweld in een afhankelijkheidsrelatie en femicide. Geweld tegen vrouwen en meisjes is te bezien als een piramide[1], waarbij femicide de top vormt van de piramide. Uit onderzoek blijkt dat geweld tegen vrouwen plaatsvindt in een context die seksisme, ongelijkheid tussen mannen en vrouwen, en geweld bagatelliseert en uitlokt. De piramide van geweld uit onderstaande afbeelding geeft dit weer. Het is daarom van belang om ook de onderliggende oorzaken – de onderkant van de piramide - weg te nemen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van bewustwordingscampagnes of door aandacht te genereren voor gelijkheid tussen mannen en vrouwen en wederzijds respect in het onderwijs, bij sportclubs en recreatieve instellingen.

Verder blijkt uit onderzoek dat het vaak zinvoller is de aandacht te richten op de aanpak van huiselijk geweld in brede zin dan alles in te zetten op de onderkenning van dreigend fataal geweld[2]. Hoe eerder er ingegrepen kan worden bij huiselijk geweld, hoe beter. Daarbij kunnen risicofactoren of ‘rode vlaggen’ worden gebruikt om de casussen te selecteren die de meeste prioriteit nodig hebben in de aanpak. Het is hierbij van belang om seksesensitief te werk te gaan.[3]

[1] Atria, Rutgers en Act4Respect. De piramide van geweld.
[2] Janine Janssen & Bianca Voerman (2026). Enkele misverstanden over (dodelijk) geweld tegen mannen en vrouwen uit de (politie)praktijk.
[3] Movisie (2024). Gendersensitief werken bij de aanpak van geweld.

Figuur 1: De piramide (afbeelding eigendom van Emancipator)

Op basis van het eerder aangehaalde onderzoek, en in lijn met het landelijk plan van aanpak *Stop Femicide!* kunnen we drie pijlers onderscheiden die van belang zijn bij het aanpakken van femicide:

1. Primaire preventie – Geweld voorkomen door onderliggende oorzaken weg te nemen
2. Zicht op (dreigend) geweld – Risicosituaties snel in beeld hebben en goed inschatten wat nodig is
3. Interventies en hulpverlening – Maatregelen voor de bescherming van slachtoffers en voor de aanpak van plegers

Werkzame factoren binnen de Filomena-aanpak

De Filomena-aanpak valt onder pijler twee en drie van de hiervoor genoemde pijlers, en richt zich op vrouwen die slachtoffer zijn van lichamelijk, psychisch of seksueel geweld. De werkzame factoren van die aanpak zijn: 1) een laagdrempelige inloopfunctie zodat vrouwen in beeld komen die zich anders niet durven te melden; 2) er is een vast gezicht met langdurige betrokkenheid zodat vrouwen maar één keer hun verhaal hoeven doen en een vertrouwenspersoon hebben; 3) er is een helder proces afgesproken met netwerkpartners, waarbij casuïstiek binnen de Filomena-aanpak met prioriteit wordt opgepakt.[4] Daarnaast blijkt uit de evaluatie dat specialistische kennis over intieme terreur en dwingende controle een meerwaarde is in de aanpak.

De interventies op primair niveau passen niet in de Filomena-aanpak, maar zoals eerder beschreven blijkt uit onderzoek dat ook deze interventies van belang zijn bij het tegengaan van femicide.

[4] Procesevaluatie Filomena, Verwey-Jonker instituut (2024)

3. Huidige situatie & recente- en toekomstige ontwikkelingen

De aanpak van femicide staat zowel landelijk als regionaal nadrukkelijk op de agenda. Ook in de Gooi en Vechtstreek wordt hieraan gewerkt. In 2024 presenteerde het Rijk het programma Stop Femicide!. Op basis hiervan wordt momenteel een handreiking ontwikkeld om gemeenten en regio's te ondersteunen bij de lokale implementatie. Daarnaast onderzoekt het Rijk samen met de VNG hoe de werkzame elementen van de Filomena-aanpak breder in Nederland kunnen worden toegepast[5]. Regio Gooi en Vechtstreek sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen en vertaalt deze momenteel in gezamenlijkheid met gemeenten en relevante ketenpartners naar de regionale praktijk.

Op 28 januari stelde de gemeenteraad het regionale beleidsplan Bescherming & Opvang Herstel de Verbinding 2026-2033 vast. Dit beleidsplan richt zich op het voorkomen, tijdig herkennen en duurzaam stoppen van geweld in afhankelijkheidsrelaties[6]. Preventie, herstelgericht werken en de inzet van ervaringsdeskundigheid staan hierin centraal. De Regionale Agenda Preventie & Vroegsignalering is onderdeel van het beleidsplan Bescherming & Opvang 2026-2033[7]. Deze Regionale Agenda beschrijft de maatregelen die gemeenten en GGD Gooi en Vechtstreek gezamenlijk nemen voor een effectieve aanpak van preventie en vroegsignalering van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Hierin is aandacht voor specifieke vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties, waaronder seksegerelateerd geweld, intieme terreur, stalking, en complexe echtscheidingen. Op systeemniveau is het aanbod voor slachtoffers van huiselijk geweld gedegen georganiseerd binnen de regio. Zo zijn er korte lijnen tussen gemeenten en zorg- en veiligheidspartners en zijn er diverse opvangvoorzieningen beschikbaar waar vrouwen en hun kinderen terechtkunnen. Echter, de systeemwereld sluit niet één op één aan op de behoeften van slachtoffers. Hierin valt nog een verbeterslag te maken. Tegelijkertijd wordt regionaal verkend hoe ondersteuning bij complexe problematiek, zoals intieme terreur en ernstig partnergeweld, nog sneller en meer integraal kan worden georganiseerd. Ook wordt er momenteel volgens de uitgangspunten van het Toekomscenario Kind- en Gezinsbescherming (0-100) gewerkt aan de doorontwikkeling van buurtteams, zodat deze beter worden ingericht op ondersteuning en regievoering rondom complexe veiligheidscasuïstiek.

Daarnaast zet Hilversum met de Beleidsnota Inclusie en Antidiscriminatie 2027-2030 in op het bevorderen van gelijkwaardigheid, het tegengaan van discriminatie en het versterken van vrouwenemancipatie en mannenemancipatie[8]. Hiermee wordt ook bijgedragen aan het voorkomen van geweld tegen vrouwen, door in te zetten op primaire preventie (onderkant van de piramide). Vanuit Openbare Orde en Veiligheid zet de gemeente samen met partners in op veiligheid in de publieke ruimte, bijvoorbeeld middels de Ben Je Oké? Campagne en het Convenant Veilig Uitgaan. Ook wordt jaarlijks tijdens Orange the World, samen met partners, aandacht besteed aan bewustwording rond geweld tegen vrouwen en meisjes door middel van publieksgerichte activiteiten en communicatiecampagnes.

In de basis hebben we in de regio Gooi en Vechtstreek, en daarmee Hilversum, een goede netwerksamenwerking met de zorg- en ondersteuningspartijen. De lijntjes zijn kort en de partijen weten elkaar goed te vinden. Desondanks zijn er nog voldoende verbetermogelijkheden denkbaar.

---

[5] Rijksoverheid. Kabinet werkt aan verbetering aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling.
Gepubliceerd op 3 juli 2026.

[6] Bescherming & Opvang Uitvoeringsprogramma 2026-2029 doel 19: Doorontwikkelen aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties.

[7] Bescherming & Opvang Uitvoeringsprogramma 2026-2029 doel 7: Continueren preventie en vroegsignalering.

[8] Mannenemancipatie gaat over het voorkomen van gewelddadige mannelijkheid en het promoten van zorgzame mannelijkheid, als bijdrage aan de emancipatie van vrouwen en lhbtqia+ personen en de bevrijding van mannen uit traditionele mannelijkheden.

4. Plan van aanpak in Hilversum

Hoewel de basis in de regio stevig staat, zijn er ook kansen om preventie van femicide en de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties verder te versterken. Onderzoek laat zien dat slachtoffers van femicide vaak al bekend zijn bij meerdere organisaties voordat sprake is van ernstig of dodelijk geweld. De uitdaging ligt daarom niet alleen in het beschikbaar hebben van hulp, maar ook in het vroeg herkennen van signalen en het laagdrempelig toegankelijk maken van ondersteuning.

Stap 1: Verbeteren van toegang tot informatie (Q2 2027 gereed)

Een eerste stap is het verbeteren van de toegang tot informatie. Op dit moment is er geen centrale plek waar vrouwen uit Hilversum terechtkunnen voor informatie over hulp bij dwingende controle (intieme terreur), stalking of ernstig partnergeweld. Daarom wordt er een duidelijk en toegankelijk online informatiepunt ingericht, bijvoorbeeld via een webpagina binnen het platform *Wij zijn Hilversum.* Hier kunnen vrouwen en professionals terecht voor:

- informatie over signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties;
- uitleg over risicofactoren en zogenoemde “rode vlaggen” voor ernstig geweld of femicide;
- advies over wat iemand kan doen wanneer er zorgen zijn;
- een overzicht van hulp- en ondersteuningsmogelijkheden;
- contactgegevens van relevante organisaties.

Vanuit deze pagina wordt ook doorverwezen naar de chatfunctie en telefoonlijn van Veilig Thuis. Er is gekozen om geen aparte chatfunctie in te richten op de pagina op wijzijnhilversum.nl. Veilig Thuis heeft een chatfunctie en telefoonlijn met 24/7 beschikbaarheid waar medewerkers met de juiste expertise aan werken. Een extra chat is daarmee niet nodig, wel vergroten we hiermee de bekendheid van de 24/7 chat van Veilig Thuis. Ook zal er verwezen worden naar de centrale informatiepagina Relaties en Scheidingen, die zal worden ingericht naar aanleiding van motie M25-106, en vice versa. De periode rondom een voorgenomen scheiding is namelijk een van de grootste risicioperiodes voor femicide. Binnen de keuzehulp die wordt ingericht op de informatiepagina over Relaties en Scheidingen zal ook aandacht zijn voor signalen van intieme terreur en huiselijk geweld, en worden doorverwezen naar de pagina hierover.

Stap 2: Deskundigheidsbevordering (Q4 2026 zijn de eerste trainingen gevolgd)

Daarnaast wordt ingezet op deskundigheidsbevordering. Professionals die in hun werk met inwoners in contact komen, worden beter toegerust om signalen van intieme terreur, dwingende controle en stalking te herkennen, zodat passende ondersteuning eerder kan worden ingezet. Dit doen we door professionals te trainen met zowel bestaand aanbod als nieuw aanbod indien gewenst. In september/oktober 2026 zal een trainingsplan worden opgesteld in samenspraak met de uitvoerende teams. Hierbij streven we ernaar dat professionals uit elk uitvoeringsteam in het sociaal domein, burgerzaken en BOA’s getraind worden in 2026/2027. Daarnaast zullen we deze training aanbieden aan relevante professionals die werken voor organisaties waarmee we als gemeente nauw samenwerken, zoals wijkagenten en buurtteammedewerkers. Tot slot worden er nieuwe aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling opgeleid zodat er kennis in huis is om adequaat de signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties te herkennen en op te schalen.

Stap 3: Laagdrempelige inloopfunctie en procesafspraken met netwerkpartners

De laagdrempelige inloopfunctie wordt als werkzame factor omschreven binnen de Filomena-aanpak, net als eenduidige procesafspraken met netwerkpartners. Het succes van de Filomena-aanpak zit hem erin dat alle relevante hulpverlenende instanties en instanties uit de regionale veiligheidsketen snel beschikbaar zijn. Onze regionale netwerkpartners zijn daarom essentieel in het realiseren van een plek waar vrouwen kunnen binnenlopen en direct de juiste zorg en ondersteuning krijgen die nodig is.

Hilversum wil daarom samen met de regio onderzoeken wat er nodig is om een regionaal inloopspreekuur in te richten waarbij alle expertise snel beschikbaar is en hulp direct kan worden geboden. Met dit doel zal de gemeente Hilversum dan ook aansluiten in de regionale werkgroep van de Stop Femicide!-aanpak. Specifiek zal Hilversum aansturen op een onderzoek naar de haalbaarheid van de Filomena-aanpak in de regio Gooi & Vechtstreek. De voortgang van de regionale werkgroep zal in de halfjaarlijkse voortgangsrapportages van Bescherming en Opvang te lezen zijn.

5. Financiën

Voor de uitvoering van dit plan van aanpak wordt gebruik gemaakt van het beschikbare budget van €50.000 euro uit raadsinitiatieven.

1. Verbeteren van toegang tot informatie:
    a. Online informatiepunt via *Wij zijn Hilversum*: €10.000
    b. Onder de aandacht brengen van informatiepunt: €5.000
2. Deskundigheidsbevordering:
    a. Trainingen voor professionals: €20.000
    b. Opleiden aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling: €15.000

De uitvoering van het projectplan wordt begeleid vanuit de bestaande ambtelijke capaciteit binnen team Beleid Samenleving. De werkzaamheden worden opgevangen binnen de reguliere formatie en leiden niet tot aanvullende personele kosten.

Verwacht wordt dat een deel van de trainingen en opleiding in 2027 zal plaatsvinden. Het toekenningsbeginsel in ogenschouw nemend zal er hiervoor een gebundeld overhevelingsvoorstel worden gedaan tezamen met het budget voor het steunpunt Relatie en Scheiding.

6. Borging

Met dit plan willen we met het beschikbare incidentele budget de toegang tot informatie verbeteren, deskundigheid bevorderen en de regionale ketenaanpak versterken. Het is van belang om na de looptijd van dit plan opnieuw te bezien wat er nodig is om femicide en geweld in afhankelijkheidsrelaties te voorkomen. Na afronding van dit projectplan zal indien nodig een voorstel volgen voor eventuele structurele borging van voorzieningen.